

Stupavan

VDÁVA MESTSKÉ KULTÚRNE STREDISKO V STUPAVE

Ročník VII
Cena 2,50 Kčs

MESAČNÍK O STUPAVE A STUPAVČANOCH

SEPTEMBER 1990

NÁJDE SA SOCHA M. R. ŠTEFÁNKA?

PREČÍTAJTE SI...

- Viete, čo je to ARTTEP ?
- Zo STUPAVSKEJ KRONIKY
- Aké je byť tajomníkom ?
- Z dejín poštovníctva v Stupave
- Stanoviská a názory - KDĽ
- Quo vadis, kultúra...
- Nájst cestu k sebe
- Spoločenská kronika
- Kreslený seriál

Pátrame po soche M. R. Štefánika

Základné údaje: socha M. R. Štefánika bola odhalená v roku 1929. Autorom sochy je kamenosochár p. Weinberger.

Na sochu prispeli občania, spolky a politické strany Stupavy, Pajštúna a Mástu. Listina zo slávnostného zasadania obecného zastupiteľstva bola uložená v základoch pamätníka. Na podstavci bol vytesaný slovenský znak a aeroplán. Pamätník bol umiestnený pred „Stupavskou bankou“/dnes „bytovka“ ŠL, ul. Februárového víťazov. V päťdesiatych rokoch bola socha odstránená. Prosíme všetkých pamätníkov o spoluprácu pri našom pátraní. Veríme, že spoločnými silami sa nám podarí vrátiť Stupave sochu hrdinu, ktorého odkaz je aktuálny práve v dnešnej dobe hľadania národnej a európskej identity.

Redakcia

Popravim srodne Stupavčanov
aj Stupavské hodky 90.

Dziak vám veľmi
Leopold Haverl

Na hodovú stredú, zavítal
do Stupavy herec Leopold Haverl.

- Proč Záhoráci, keď jedú autem,
majú otvorené dvere?
Aby mohli vyhadzovať rýchlosci.

- Proč Záhoráci kopú za garážú
jamu? Keď im skape motor, aby
ho mjali de zakopat.

Redakcia hľadá kolportérov -
predavačov časopisu.

Odmena: voľné vstupenky do kina.
Záujemcovia hlásate sa v KD
u p. Mózovej, alebo v knižnici
u p. Obadalovej.

POLÍCIA!!!

Stupava, so svojim štatútom mesta, je noc čo noc vystavená vandalom, chuligánom a opilcom, ktorí ničia a devastujú všetko, čo im príde do cesty. Mali by sme si uvedomiť, že už neničia "naše spoločné", ku ktorému sme postupne strácali vzťah, ale že ničia hodnoty, zaplatené z vrecka daňových poplatníkov, občanov Stupavy. A tak sa pýtam, kedy sa konenčne postaví "do cesty" ohuligánstvu a vandalizmu POLI-CAJTI ???

MILÝ STUPAVČAN!

"Tak už sem tu zas!". Splnil som slovo a usilovne pokračujem vo svojej púti k svojim čitateľom. Poviem Ti, prísť na svetlo božie v tejto dobe a pýtať si "dvjedesát", to nie je žiadne víťazstvo. Ofrľali ma, zahrešili si - za šeko scú peníze - a na koniec kúpili alebo aj nekúpili. No boli aj takí, čo ma darovali príbuzným až do zámoria, takže ma teší, že som skoro svetový! Svetový, na kolene robený. Moji tvorcovia si veru neprídu ani na honorár a s biedou zaplatia náklady v tlačiarňi. A tak mi je smutno, pretože sa môže stať, že za nejaký čas skončím a prestanem vychádzať. Myslím si, že som súčasťou miestnej kultúry, že patríam Stupavčanom a preto si "na seba" ešte niečo požičiam z balíčka peňazí na kultúru a ešte raz vykročím k Stupavčanom. Chcel by som byť hosťom do každého domu a bytu. Naberám odvalu a prichádzam k Tebe i k "vojim susedom, aby som potešil. Potešme sa navzájom ...

Redakcia

Viete čo je to ARTTEP?

Akciová spoločnosť ARTTEP so sídlom v Stupave, získala zahraničného sponzora a v blízkej budúcnosti plánuje v našom meste podnikáť v záujme uspokojenia pracovných a rekreačných potrieb občanov. Z predbežného zámeru a.s., ktorú predložila firma MsNV vyberáme:

- odkúpenie starého kaštieľa a prebudovanie budov na hotel vysokej medzinárodnej kategórie, s kompletnou ponukou služieb i pre domáce obyvateľstvo, prirodzene popri uspokojovaní zahraničných i domácich návštevníkov. Počíta sa s náhradnou výstavbou moderných priestorov pre doterajších užívateľov /penzióny pre dôchodcov/
- vybudovať v priestoroch "Gaštanovej aleje" 50 až 60 hektárové golfové ihrisko
- vybudovať nový závod na výrobu jedlého oleja. Rafinéria s moderným, ekologicky nezávadným výrobným postupom, by zamestnávala 150 - 200 pracovníkov
- vybudovať veľkokapacitné skladovacie priestory pre spotrebný a potravinarý tovar na rozlohe asi 6-10 ha. Pracovné príležitosti pre 100 ľudí.

Nezainteresovanému sa môžu zdať plány firmy ARTTEP neuskutoční - teľné, pričom realizovanie aspoň časti týchto smelých plánov by určite prospelo mestu, ktoré sa pripravuje na podmienky samosprávy a predovšetkým samofinancovania.

Smelé plány, dúfajme, nenarazia na byrokratický prístup, ktorý by zmrazil nadšenie i záujem podnikáť v našom meste.

- ps -

ZO STUPAVSKEJ KRONIKY

Dňa 5. júna 1938 bola v Bratislave usporiadaná veľká manifestácia, na ktorej zástupcovia amerických Slovákov podali svedectvo o slovenskej pravde. Tejto manifestácii zúčastnili sa početne i Stupavania a medzi nimi Jozef Kišoň, učiteľ tunajšej štátnej meštianskej školy. Nadšený skvele vydarenou a veľkolepou touto slávnosťou a nadchnutý počutými tam prejavmi tých najlepších Slovákov cestou do Stupavy vyjadril sa pravdive o bývalom prezidentovi T.G. Masarykovi, ako o jednom z účastníkov tvorenia tejto dohody a pokritizoval si postoj tunajších verejných činiteľov nám protivného tábora.

- pokračovanie na str.4 -

AKÉ JE BYŤ TAJOMNÍKOM?

V marci tohto roku bol - rekonštruovaným plénom MsNV v Stupave, zvolený za tajomníka MsNV pán Ján Valachovič. Uplynulo pomaly pol roka a je tu čas vhodný na krátku bilanciu, zamyslenie sa nad plánmi a ich naplnením i nad každodennými starosťami, ktoré výkon funkcie sprevádzajú. Požiadali sme pána tajomníka o rozhovor pre náš časopis.

Stupavan: S akými pocitmi ste prijímali povinnosti predstaviteľa mesta a zodpovednosť za jeho rozvoj ?

- Každý človek si musí vo svojom živote určiť principiálne zásady, ktorými sa chce riadiť, alebo žiť v rámci ich hraníc. Založiť si popularitu na nekompromisných postojoch k riešeniu problémov nie je cesta pre mňa. Je to len otázka neporušenia alebo neprekročenia vo - pred určenej hranice svojho svedomia a prijímania kompromisov po túto hranicu. Základom práce v takejto funkcii nemôže byť popularita u občanov, ale ich dôvera v konkrétnu osobu. A práve táto dôvera sa musí odvíjať od životných postojov človeka, ktorému ju prejavujú.

S akými pocitmi som prijímal povinnosti a zodpovednosť pri nástupe do funkcie tajomníka ? Priznám sa, keď ma prišli zástupcovia mestského výboru VPN v Stupave požiadať, aby som kandidoval na túto funkciu, vzal som si trojdňovú lehotu na dôkladné zváženie. Nebolo to ľahké rozhodovanie. Uvedomoval som si, že to nie je práca na osem a pol hodiny denne a vlastne celá moja rodina sa bude musieť tejto skutočnosti prispôbiť. Ako dopadlo moje rozhodovanie už poznáte.

Stupavan: Myslíte si, že rôznorodosť názorov a záujmov komplikuje riešenie problémov ?

- Rôznorodosť názorov na riešenie problémov bola vždy. Aj pred 17 - tým novembrom. Chybou bolo, že množstvo konštruktívnych nápadov a riešení pri rozvoji Stupavy sa muselo podriaďovať alebo sa podriaďovalo riešeniu a smerniciam komunistických orgánov. Každý poslanec si musí uvedomiť, že zastupuje občanov Stupavy. Z toho vyplýva, že v prvom rade by mal hájiť názorové spektrum svojich voličov a ponechať bokom záujmy vlastnej politickej príslušnosti, ak sú v rozpore so záujmom občana.

Stupavan: Môžete nám povedať, čo sa Vám podarilo splniť z plánov s ktorými ste do funkcie nastupovali ?

- Keď som nastupoval v marci na MsNV v Stupave, nebolo možné si klásť na obdobie do novembrových volieb nejaké veľké plány. Dôležité bolo, aby som zvládol plno rozbehnutých akcií a nestal sa brzdou pri riešení všetkých problémov, s ktorými sa Stupava trápí. Vnútorne som si sľúbil, že pomôžem mladým ľuďom - mládeži. Aby sa už konečne mali kde zabaviť, posedieť si, stretávať sa, skrátka pomôcť im žiť na normálnejšej kultúrnej úrovni. Viem, že oprávnené niektorí občania kritizujú ich chovanie, ale najprv im musíme umožniť naučiť sa konať a niekedy sa i povzniesť nad ich uvoľnenou bujarosťou.

Stupavan: Človek žije medzi ľuďmi a ľudia všetko vidia. Napr. sledujú Vaše služobné vozidlo /zelená Lada, sledujte ju s nami! / a túžia byť tajomníkom, aby sa podobne „operili“. Pochváľte sa výhodami, ktoré ste spolu s funkciou získali.

- Neviem, či sledujú kedy a kam jazdím služobným autom. Ak áno, tak dúfam, že ma sledovali aj prvé tri mesiace, od môjho nástupu do funkcie tajomníka. To som totiž najazdil 1860 km vlastným autom pri plnení pracovných povinností a zúčtoval som si 100,--Kčs. Jedinou výhodou tejto funkcie je fakt, že mám možnosť bezprostredne sa o -

boznámiť s obrovským množstvom ľudského trápenia. Ľahšie by bolo menovať všetky nevýhody takejto práce.

Stupavan: Výkon funkcie nikdy nebral do úvahy pracovný čas. Máte vôbec čas na rodinu a čo hovorí na Vaše prezčasy manželka ?

- Čas. To je najväčší problém funkcionára. Dnes, keď sa všetko doslova rúti dopredu, či už v oblasti zákonov, rôznych ekonomických faktorov je čas tým najväčším nepriateľom v mojej práci. Ako som už spomínal, musela sa rodina prispôbiť. Raz to ide ľahšie, inokedy sú to doslova rodinné revolúcie. Najhoršie sa to vysvetľuje deťom. Sú dni a niekedy je to i týždeň, keď ich vidím iba spať. A čo sa týka mojej manželky, spýtajte sa jej.

Stupavan: Nebudeme vyzvedať, či hodláte kandidovať v komunálnych voľbách. Zastupujete a hlásite sa k VPN. Čo považujete pri komunálnych voľbách za najdôležitejšie - strániku príslušnosť, alebo charakter a prácu človeka na kandidátke za hociktorú stranu ?

- Každá politická strana a hnutie má svoj program ďalšieho rozvoja politiky, ekonomiky, sociálneho zabezpečenia, ktorý je spracovaný na báze rozvoja Slovenskej republiky a ČSFR. Je nutné aplikovať tieto programy do konkrétnej podoby aj v podmienkach vlastného regiónu, mesta, obce, dediny, vzhľadom na rozdielne špecifické podmienky danej lokality. Kandidovať v nových komunálnych voľbách do zastupiteľských orgánov miest a obcí je v prvom rade otázka vlastnej kompetentnosti, morálneho svedomia a kvalifikovanej odbornosti. To, aby títo ľudia riadili život nášho mesta, je v rukách Stupavčanov, ktorí ich budú voliť.

Zhovárал sa: Pavol Slezák

Zo Stupavskej kroniky - pokračovanie zo str.2

Začul to bývalý učiteľ obecnej ľudovej školy v Stupave, Ján Nálepka, ináč horlivý šíriteľ marxistických myšlienok. Tento spolu s jeho prívržencami podal na menovaného oznámenie. Povstalo veľké vyšetrenie, školský inšpektor, František Jozka, mal čo konať. Nasledovalo perzekvovanie a šikanovanie. Darmo sa intervenovalo, darmo prosilo, márne bolo všetko úsilie, Jozef Kišoň musel zmiznúť zo Stupavy, lebo sa nezdál byť dost spoľahlivým, lebo zavádzal mnohým tunajším marxistom a zavádzal i pánu B. Kolouškovi bývalému prednostovi referátu ministerstva školstva a národnej osvety. Bol preložený do Dlížna, kde vytrval až po mobilizáciu, kedy nastúpil tiež vojenskú službu.

Zapísal Kronikár: Jozef Krištoffy

Z DEJÍN POŠTOVNÍCTVA V STUPAVE

IV. pokračovanie

Prvý poštový úrad v Stupave /STAMPEN Rakúsko/ bol od roku 1771-1848 na terajšej Nálepkejovej ulici. Dom bol asanovaný v r.1968 pri rekonštrukcii cesty cez Stupavu.

Z DEJÍN VLAKOVEJ PREPRAVY UHORSKA M.Á.V. DO ROKU 1918 V STUPAVE

Do Stupavy za Uhorska premával vlak Uhorskej štátnej správy BRATISLAVA - STUPAVA a STUPAVA - VIENĚŇ. Železničná stanica mala pomenovanie „STOMFA M.Á.V.“ a neskoršie „STOMFA - MÁSZT M.Á.V.“, pravdepodobne od r.1912. Vlakové poštové kurzy STOMFA - DÉVÉNYTÓ /Stupava - Devínske Jazero/. Rok po vybudovaní tejto pobočky dalo páliťovské panstvo v Stupave z Devínskeho Jazera vlastnú pobočku k železnici Devínske Jazero - Marchegg - Viedeň.

Pečiatky staničnej nákladnej prepravy v Stupave do roku 1918 :

Anton Chrupka

STANOVISKÁ A NÁZORY

/dokončenie z predchádzajúceho čísla/

KREŠŤANSKODEMOKRATICKÉ HNUTIE

Stupavan: Ako hodnotíte priebeh volieb v Stupave a výsledky, ktoré v nich dosiahla vaša strana ?

- Volebná kampaň Kresťanskodemokratického hnutia na Slovensku i v Stupave bola vedená seriózne a pritom prizerala k reálnym dosiahnutelným výsledkom v oblasti politickej, ekonomickej a morálnej v najbližšom období. Nesľubovala viac ako je možné v našej devastovanej krajine dosiahnuť.

Výsledky volieb na Slovensku ukázali, že nadvláda jednej ideológie je odmietnutá ako nevydarený experiment, ktorý si vo svete vyžiadal enormne veľa obetí a napriek tomu nezvítazil.

Deštrukcia ekonomiky, priemyselné zaostávanie, rozvrat rodinného života, ľahostajnosť v otázkach morálky - to všetko sa nás všetkých dotýka. Mnohí si tieto väzby neuvedomovali a ani neuvedomujú. Preto nás neprekvapujú volebné výsledky. Domnievať sa, že veriaci budú automaticky voliť hnutie, ktoré má kresťanskú orientáciu, bolo by svedectvom politickej naivity. Pritom si treba uvedomiť, že KDH vzniklo zakladajúcim zjazdom vo februári 1990 a doteraz kryštalizuje. Vlastný priebeh volieb sa uskutočnil v demokratickom duchu - svedčí o tom veľká účasť voličov, ktorí mohli vo vyše 40 rokoch slobodne voliť. Vážime si a ďakujeme všetkým voličom v Stupave za účasť vo voľbách. Osobitne ďakujeme tým, ktorí sympatizujú s Kresťanskodemokratickým hnutím.

Stupavan: Aký je váš prístup k problematike formovania samostatných miest a obcí a aké šance dávate Stupave v nových podmienkach samosprávy ?

pokračovanie s.5

QUO VADIS, KULTÚRA?

Zavítali sme s naším zvedavým reportérskym mikrofónom na podujatia Stupavského kultúrneho leta. Išli sme na vec obchvatom, pekne od chrbta, bez vstupenky, aby sme pochopili mentalitu Stupavčanov.

Podujatie prvé - detská diskotéka:

- Iba čo to huláká, čovjek nemá pokoj ani v nedzeli ! -
- To svjet nevidzeu, aby dvje komunistky prodávali dzetom svaté obrázky -
- Že sa nehaňbjá, na dzetoch zarábjať ! - pahi, ktorá stála na svojich krčožilových nohách a nechcela si kúpiť vstupenku.
- My iba počúvame, za chvílu ideme ! - mamička s deťmi, ktorá vydržala až do konca.

Podujatie druhé - v amfiteátri:

- To by tak byuo, aby sme si vstupenky kupovau ! - šéf mladej rodinky, ktorá sa s námahou, ale predsa, predrala húštinou a zjavila sa v amfiku.
- Starý nečuje a já zas nemožem tancovat, tak jaké stupenky ?! staršia žena, ktorá nám ukázala boľavú nohu.
- My sme si došli zest enem kloobásku a hnet ideme. - Žena, ktorá nestačila uvariť večeru.
- Šak sú tu komáre, to by ste nemjeli ani vybírat ! - muž, páchnuci pivom a repelentom.
- Dočkáme, až to bude zadarmo ! - skupina občanov stojaca dve hodiny za plotom.

Podujatie tretie - letné kino:

- Aj tu sa puací ? Dzime dom ! - otec rodiny, ktorá sa uvelebila na stoličkách. Dopili pivó a odišli.
 - Radší dostanem vlka, než bysem puscíu tri koruny! - muž, sediaci na betónovom krajníku.
 - Jak byuo dobre, ket byu kulturňák rozbitý. Aspoň byuo cicho!
- Na záver

Nebojte sa, bude raz aj „oi-cho!“. Keď postavíme kultúru na

posledné miesto svojich záujmov, keď deťom nedoprajeme bábkové divadlo za osem korún /to sme ešte stratoví! / a tak nebude dlho trvať a v „kulturňáku bude cicho!“ Dokonca, hrobové ...

- ps -

Veríme, že táto decentralizácia povedie k túženému rozvoju Stupavy a okolia nášho mesta. Naše mesto má perspektívu stať sa prosperujúcim moderným mestom. Ako kresťania si uvedomujeme svoju zodpovednosť za prírodu a povinnosť urobiť maximum pre ekológiu. V komunálnych voľbách budú musieť Stupavčania voliť osobnosti schopné vyriešiť základné problémy komunálnej hygieny /voda, kanalizácia, služby/ pracovných príležitostí a architektonického vzhľadu mesta.

Stupavan: Ktorý problém v Stupave považujete za prioritný a ako by sa mal podľa vás riešiť ?

- Pretože sme realisti uvedomujeme si, že poklesne prúd dotácií z centra a pre riešenie základných vyššie uvedených problémov budú k dispozícii len v obci vzniknuté finančné zdroje. Preto navrhujeme systémový prístup riešenia - bilancia finančných zdrojov, sumarizácia rozhodujúcich úloh a ich postupné riešenie. Predpokladáme výraznú účasť miestnych podnikateľov a spoluprácu so zahraničím /prednostne s našimi rodákmi, ktorí žijú v zahraničí/. Budeme sa zasadzovať za výstavbu sídlisk nového typu /aby naďalej nevznikli depriimujúce „ubytovne“/, do ktorých by boli včlenené prvky občianskej vybavenosti, malé športoviská, zelené plochy. Budeme sa zasadzovať za vytvorenie podmienok pre všestranný a kultúrny život spoločnosti, ktorej základom musí byť harmonická rodina. Spoločnosť očakáva, že dieťa bude vychovávané v rodine, kde zažije pocit istoty, spokojnosti, zažije teplo rodinného krbu, lásky a tým nadobudne vzťah k všeludským hodnotám. O rodinu sa starajúci muž sa bude tešiť na návrat domov a vzdaná, od nadmerného pracovného vypätia odbremenená žena bude vytvárať základ súdržnosti v rodine. Úbudne rozvrátených rodín. Šťastie a pocit spolupatričnosti všetkých členov rodiny bude základnom vytvárania spokojného života v obci.

Stupavan: Sme svedkami narastajúcej aktivity individuálnych podnikateľov. Čo urobí vaša strana pre stupavských podnikateľov ?

- Kresťanskodemokratické hnutie podporí iniciatívu všetkých občanov Stupavy, ktorí sa podujmú na súkromné podnikanie, a tým vytvorí pracovné príležitosti pre spoluobčanov, zabezpečia práce v oblasti služieb a výhodnej spolupráce so zahraničnými partnermi. Chceme sa podieľať na organizovaní poradenskej služby a právnej ochrany cez Zväz slovenských podnikateľov. Súčasne máme záujem na ochrane spotrebiteľa, aby bol chránený pred dôsledkami voľnej tvorby cien. Ale aj tu predpokladáme pôsobenie užitočnej konkurencie podnikateľov.
- Stupavan: Nezadržateľne sa blížia komunálne voľby. Čo by sa malo urobiť pre ich kultúrny priebeh a čoho by sme sa mali vyvarovať ?
- V komunálnych voľbách apelujeme na rozum a cit všetkých občanov Stupavy, aby volili do samosprávy poslancov, ktorí budú zárukou ďalšieho demokratického rozvoja, ekonomického prospechu, morálneho ozdravenia života v Stupave. Naším životným atribútom je láska, z ktorej vyplýva úcta a tolerancia k názoru druhých. Znovuzískaná sloboda je dar - je otázka, čo s týmto darom Slovensko spraví, aby túto historickú chvíľu nepremrhalo. Hovorí o nás Slovanoch, že nám chýbajú v národnom natureli také vlastnosti, ako sú cieľavedomé odriekanie, stoická jasnozrivosť, či nenáladový optimizmus. Ak si tieto vlastnosti budeme pestovať pri systematickej a zmysluplnej práci, potom sa Slovensko stane v priebehu 2-3 rokov pokojnou, hospodársky prosperujúcou krajinou.

PROGRAM SLÁVNOSTNÉHO ZHRMAŽDENIA STUPAVČANOV PRI PRÍLEŽITOSTI ZALOŽENIA MIESTNEHO ODBORU MATICE SLOVENSKEJ.

1. Vystúpenie súboru Stupavjáne
2. A. Žarnov: Moja vlasť /báseň/
3. Čo to o našej histórii, čo to o jej budúcnosti /príhovor/
4. J. Král: Jarná pieseň /báseň/
5. Vystúpenie súboru Lúčnica
6. Rozprava o problémoch a potrebe MS v súčasnosti, o zameraní činnosti MOMS v Stupave

- pokračovanie zo str. 4

- Podporujeme všetky tendencie, ktoré usilujú o zabezpečenie hospodárskeho a politického rozvoja Slovenska nezávisle od centrálnych orgánov a toto je možné dosiahnuť predovšetkým dôsledným uskutočňovaním samosprávy jednotlivých regiónov miest a obcí.

ve a voľba výboru MOMS v Stupave

7. Pásmo slovenskej poézie

8. Vystúpenie tanečného súboru

9. Záver

Dovoľujeme si pozvať všetkých obyvateľov Stupavy bez rozdielu veku, náboženskej, či politickej príslušnosti aj bez ohľadu na to, či chcú alebo nechcú byť členmi MO Matice slovenskej.

Miesto: Kultúrny dom v Stupave

Dňa 30.9.1990 o 17³⁰ hod.

Prípravný výbor MO MS v Stupave

NÁJŠŤ CESTU K SEBE

- pokračovanie -

Rokmi sa všeličo zmenilo, zaniklo, vzniklo nové. Zanikli mnohé slovenské aj neslovenské kmene, ktoré mali vlastné kniežatstvá, či kráľovstvá, ale Slováci ostali. Prehnala sa cez nás jatárska pohroma. Krvácali sme pod mečmi Turkov, Poliakov, Čechov aj Maďarov. Mala nás pohltiť nemecká kolonizácia, či „natio hungarica“. Naši neprajníci nám radi vyhadzujú na oči, že sme ako pes bez gazdu a človek tomu často skoro aj uverí, keď „roduverní“ po obdržaní „mandátu“, či „kresla“ zrau vidia všetko dobré pre nás očami tých, od ktorých ten mandát, či kreslo dostali, hoci ho dostali našimi zdvihnutými rukami, rukami, ktoré vyjadrovali dôveru a vieru v nich, Nuž, veru, človeka všeličo napadne. Naš národ má naozaj veľký odpad. Ale či to v prírode nie je tak, že zdravý strom nezdravé ovocie zhadzuje? A ten náš rodostrom je zdravý. Desiat storočí sme nemali vlastnú štátnosť, školstvo, ani kultúrne, či vedecké ustanovizne. Kde kto sa nás snažil pohltiť. Boli sme privolení tarchou cudzej moci, ale vždy znova a znova sme sa spod tej tarchy vyškriabali a povedali: „Tu sme!“ Nikdy sme sa neuspokojili s tým, že nie sme doma pánni. Stačí sa poprechádzať históriu! Od „Privilégia pro Slávia“, cez bethlenovské, zápoľskovské, či rákoczyovské a ďalšie povstania, až po súčasnosť, všetkým sa tiahne snaha nášho národa o svojbytnosť. Stála nás toľko obetí a životov, že len hlupák môže pochybovať o našej histórii. Prežili sme niekoľko „Bielych hôr“ a len niekoľko rokov z našej histórie nemožno označiť za obdobie „temna“. Z krvi a potu sa vždy znova a znova, ako fénix, zrodil náš národ omladený, silný. Nikdy sme nechceli nič cudzie. Ba aj to naše nám brali a keď si to nemohli privlastniť, tak to aspoň pošpinili a očiernili a my sme sa len tŕpne pozerali.

Veru tak. Čo aká rýchla prechádzka našou históriou nám postaví otázku - ako to, že vôbec sme? Keď iné národy Európy budovali čo najširšie základy svojej kultúry, vedy a umenia, keď rozširovali svoju ekonomiku, nám hovorili, že nie sme, že jednoducho nemôžeme, nesmieme existovať ako národ. Naši umelci, vedci, či iní odborníci a majstri svojej profesie nemali miesto, ak sa hlásili za Slovákov. A predsa máme takú výtvarnú, slovesnú, aj hudobnú kultúru, ako máloktorý národ na svete. Je to kultúra, ktorú netvorili jediní, ale celé generácie národa. Z našich radov vyšli odborníci a vedátori, pred ktorými sa korí svet, o ktorých žiaľ my doma často nevieme.

Ako sme už povedali, rokmi sa všetko mení. Staré zaniká, rodí sa nové. Žiaľ, roky tlaku na nás, roky pokusov o našu likvidáciu, aj roky našej snahy o prežitie mali nepriaznivý odraz aj v nás samotných. Z začali sme pochybovať o sebe, spochybňovať vlastnú cenu. Ved čo my už môžeme? Pýtali a pýtame sa často. V úcte skláňame hlavu pred všetkým cudzím, učíme tomu vlastné deti. Odvykli sme hrdošti na vlastnú prácu, na vlastnú tvorbu, na vlastnú veľkosť. Opantala nás závisť, ziaťnosť, úcta k mamonu. Ved, tak často sme nemali čo do úst položiť. Ved, čo už môže Slovák vytvoriť? vtíkali do nás a my namiesto toho, aby sme sa vzopreli, aby sme hrdo ukázali na veľikánov, ktorých slovenský otec splodil, slovenská mať porodila, aby sme ukázali prácu našich rúk a umu, často sa pridávame k tým, čo majú len jeden cieľ, našu likvidáciu a našu jedinečnosť objavíme len vtedy, keď ju odkryli druhí. Neúcta k sebe samým spôsobuje, že neužívame svojich veľkých ľudí, že sme zapatrošili mnohé nádherné ľudové piesne, či iné výtvory. Ulice našich miest nesú mená veľkých Rusov, Nemcov, Čechov, či Maďarov, len mien Slovákov je v nich ako šafránu. Nepoznáme svoju históriu, ani kultúru, či umenie a naša národná hrdošť nemá korene vo vedomí vlastnej sily, vo vedomí úcty k vlastnému umu, vlastnej práci, či práci našich otcov, v láske k matkám, lebo naši odborníci, ktorí mali ambície uplatniť sa, boli často pilátskejší ako Pilát, judájskejší ako Judáš. Našťastie však v našom národe sa vždy našli zdraví a nezlomní, ktorí sa takýmto stavom nezmiernili. Veľkí mužovia nášho národa sa stáročia snažili o znovuoobnovenie našej štátnosti, o zachovanie našej kultúry v tom najširšom slova zmysle. Štátnosť obnoviť bolo ešte aj v 19. storočí nad ich sily preto upriamili pozornosť na zachovanie našej kultúry. 4. augusta 1863 bola založená prvá celonárodná kultúrna inštitúcia Matica slovenská. Hoci Matica slovenská bola hospodársky odkázaná na dary a obete širokých vrstiev národa, lebo od štátu nedostávala nijaké prostriedky /obdobné maďarské inštitúcie dostávali ročne od štátu až 200.000 zlatých/, organizovala zbieranie ľudových umeleckých výtvorov, vykonávala národnobuditeľskú činnosť, podporovala rozvoj umenia a vedy, položila základy muzejníctvu, archívniectvu, vydavateľskej a ľudovochovnej činnosti a tak prispievala k všestrannému povzneseniu slovenského národa a napriek tomu, že vláda nepovolila vytvorenie miestnych odborov Matice slovenskej, predsa sa stala celonárodnou.

Matica slovenská bola trňom v oku maďarským vládnucím silám a po Rakúsko-Uhorskom vyrovaní bola r. 1875 zatvorená. K obnoveniu Matice slovenskej došlo 1. januára 1919 a odvtedy sa stala naozaj nad-

politickým a nadnáboženským spolkom zjednocujúcim všetkých milovníkov národa a života slovenského, ktorého cieľom je pozdvihnutie slovenskej vzdelanosti, národného povedomia aj sebavedomia a spolupatričnosti Slovákov. Osobitne dôležitým aparátom v organizme Matice slovenskej sa stali jej miestne odbory. Totiž, treba si uvedomiť, že centrálné orgány Matice slovenskej aj pri seabavhčšej snahe nemôžu podchytiť všetko to, čo státisícové masy členstva a často stačí upozornenie a zachránia sa hodnoty nesmiernej ceny. Okrem toho v centre nemožno zachovávať ani evídovať celé umelecko-kultúrne dedičstvo každého regiónu. Zachovávajú sa základné charakterové dokumenty či už ide o kroje, povesti, piesne, zvyky, obyčaje, či iné výtvory ducha a rúk. A tu je úloha miestnych odborov Matice slovenskej nezastupiteľná. Oni ma-pujú a uchovávajú všetky detaily svojho regiónu tak, aby generácie národa, čo po nás prídu, nemohli povedať - tí naši rodičia nestáli za nič. Boli ako zvieratá, ktoré evidujú len svoje brucho. Zozbieranie kultúrnych a umeleckých artefaktov môže mať, najmä v prípade nášho mesta, ktoré sa nachádza neďaleko dvoch veľkých miest, aj hospodársky význam. Musíme si uvedomiť, že náš blahobyt bude závisieť aj od toho, ako dokážeme využiť aj tento fakt, najmä zatraktívnením nášho mesta. Ak budeme chcieť, aby k nám prišli turisti, musíme im mať čo ponúknuť a to aj z našej histórie. Ale úlohou miestnych odborov je aj organizovanie kultúrno-spoločenského života, rozširovanie záujmov aj obzoru členov o národnú históriu, či iných skutočností.

Súčasná doba je charakteristická komplikovanými spoločenskými ekonomickými vzťahmi a väzbami a človek sa v nich sám len veľmi ťažko dokáže orientovať. Preto je potrebné, aby sme si navzájom pomáhali, aby sme spoločne hľadali ciele aj východiská. Musíme vychádzať zo seba, veriť predovšetkým sebe, hľadať a objavovať seba samých v sebe, aby sme viac pred nikým nemuseli v pokore, či poníženosti kloňať hlavu, ale predovšetkým sa musíme zjednotiť v rodine, obci, kraji, národe. Spojovníkom v tomto všetkom chce byť miestny odbor Matice slovenskej v Stupave, ktorého členom by mal byť každý dobrý Slovák, obyvateľ Stupavy. Len tak nadviažeme na tradície nášho mesta, ktoré sú na poli národnom nemalé.

Dňa 30. septembra o 18⁰⁰ hod. bude v Mestskom kultúrnom dome ustanovujúca schôdza miestneho odboru Matice slovenskej. V kultúrnom programe okrem Lúčnice vystúpi aj ďalší vynikajúci interpret našej kultúry. Kto si rodom Slovák, bytom Stupavčan, tak prídeš!
/koniec/

František Juriga

ANGUROVA AXIOMA O VÝMENE VALÚT : Pri cestovaní do zahraničia sa výmenný kurz výhodne zmení deň po nákupe valút.

SOBÁŠE

7.7.	Ing.Tomáš Kubečka	-	Ing.Ružena Ondříšková
	Ing.Peter Sokol	-	Jana Krjaková
	Miroslav Puss	-	Mária Kordošová
	Dušan Hrebačka	-	Martina Belošičová
21.7.	Ľubomír Taraba	-	Monika Sabová
	Vladimír Čerešník	-	Anna Lachkovičová
28.7.	Branislav Horecký	-	Renata Gallová
4.8.	Jozef Michalov	-	Marianna Ivanová
11.8.	Ing.Jozef Majoroš	-	Alica Kozánková
	Miroslav Fabšič	-	Alica Homolová
	Ján Vasek	-	Karin Muškátová
	Ing.ak.sochár Štefan Klein	-	Eva Gašparovičová
17.8.	Peter Jurkovič	-	Daniela Havlíčková
25.8.	Ján Prílepok	-	Alžbeta Kovačičová
	Jozef Pokorný	-	Eva Weidlerová
	Milan Damajka	-	Darina Belošičová
	Peter Buchta	-	Marta Poláková

NARODENÉ DETI

- 7.7. Martina Cidylová
- 11.7. Róbert Černák
- 12.7. Adam Tomašovič
- 12.7. Martina Hlavenková
- 13.7. Gabriela Apoštolová
- 13.7. Miroslav Rigler
- 14.7. Nikola Hudačeková
- 17.7. Ivana Dobrovodská
- 18.7. Kristína Belzárová
- 18.7. Martina Brezovská
- 22.7. Marek Hacker
- 22.7. Miroslava Hackerová
- 24.7. Rudolf Kalivoda
- 29.7. Michaela Kralovičová
- 30.7. Hana Valachovičová
- 4.8. Marko Muráni
- 6.8. Andrej Vasek

ÚMRTIA

- 30.6. Emília Neradovičová
- 16.7. Ľudovít Szabo
- 21.7. Jozef Mader
- 24.7. Jozef Mózsa
- 28.7. Mária Klasová
- 31.7. Ladislav Šlauka
- 2.8. Antónia Banovičová
- 8.8. Jozef Belošič
- 21.8. Rozália Bobáková
- 24.8. Rozália Pernecká

BRÁNY NAŠEJ ŠKOLY SA OTVORILI

3.septembra 1990 sa pre našich školákov opäť otvorili dvere našej školy. Dážd' neumožnil, aby sme sa zišli na školskom dvore všetci spolu: žiaci, učitelia, rodičia. Otvorenie nového školského roka 1990/91 bolo i, tak slávnostné. Cez školský rozhlas básňou sa prihovárala žiačka Škrovanová z 5.A a po nej riaditeľ ZŠ PaedDr.Karol Ondruška. Privítal srdečne žiakov a vyslovil želanie, že celé vedenie ZŠ: on, zástupkyňa Mária Jurigová, zástupca riad. Vladimír Še - beň a 57 pedagogických pracovníkov a 14 správnych zamestnancov urg - bí všetko preto, aby žiaci radi chodili do školy a škola bola diel - ňou tvorivosti, aktivity a ľudskosti. V šk.roku 1990/91 ZŠ má 38 tried a 8 oddelení SD. Vedúcou SD je pani Jitka Minarovičová. I to - to roku máme 5 1.tried. Triedne učiteľky: Martu Zemanovú - I.A, Ing.Alžbetu Rajnerovú - I.B, Oľgu Tejedyovú - I.C, Lubicu Darášovú - I.D a Jirinu Laurincovú - I.E, čaká ťažká, zodpovedná práca.Všet - ky, ako aj ostatní vyučujúci sa na svojich žiakov tešili. Žiaci budú navštevovať 2 oddelenia SH a 3 oddelenia SPH. Pre zdarnú prípra - vu žiakov 8.tried na prijímacie pohovory budú slúžiť 2 skupiny cvi - čení z jazyka slovenského a 2 skupiny cvičení z matematiky. Je vy - tvorených 18 oddelení nepovinných predmetov. V šk.roku 1990/91 sa žiaci učia jazyky v 21.odd., z toho 5 odd. anglického jazyka a 16 jazyka nemeckého. Okrem toho na II.stupni ako nepovinný predmet sa učia v 2.odd. anglický a nemecký jazyk.Na I.stupni sa žiaci v 3. záujmových krúžkoch učia jazyk nemecký a v 1.jazyk francúzsky. Rus - ký jazyk tohto šk.roku pre nezáujem žiakov sa nevyučuje. V ročníku sa prihlásilo len 9 žiakov a aby sa mohol vyučovať, treba minimálne 16 žiakov. Cudzie jazyky vyučujú na 85 % kvalifikovaní učitelia a zvyšní si štúdiom získajú kvalifikáciu. Od 1.októbra budú pracovať žiaci v záujmových krúžkoch programova - nia, ktoré povedú p.Šebeň,zást.riad.,p.uč.Gajdošík a p.uč.Škrabáko - vá. Tiež budú môcť žiaci pracovať v krúžkoch dramatických,literár - nych, estetickéj výchovy a telovýchovných. Veľkú pozornosť budeme venovať športovej - pohybovej činnosti a budeme využívať športovis - ká a telocvičňu.

3.septembra sa otvorili brány našej školy. Nech sa splní vyslovené pranie žiačky Škrovanovej z 5.A: „Nech radosť, kvety, slnko bude patriť nám, nech otvoríme dvere vedomostiam dokorán!“

Na otvorení šk.roku 1990/91 sa zúčastnili: Dr.Chaloupková, preds.ZRPS, Ing.Paulík, podpr.MsNV, Ing.Mihalič CSc, p.Felix Miku - la, miestny farár, Ing.Prokeš,riad.Čevaservis, p.Koren,riad.Slovli - ku, p.Erdélyi,bývalý zást.školy, učitelia dôchodcovia. Všetci želali našej škole, aby bola v práci úspešnou.

Anastázia Lachkovičová

VIETE, ŽE...

... 1.decembra 1937 bol v Stu - pave zavedený Tržný poriadok po - dľa ktorého boli ustálené poplat - ky nasledovne :

- za batoh v ruke :0,40 Kč
- 1 káru človekom ťahanú : 0,50 stánky a stoly
- za 1bežný m : 1.-Kč
- za 1prázdny voz : 1.-Kč
- za 1naložený voz : 2.-Kč

"Tržným poriadkom chce sa docie - liť toho,aby tak odpredávajúci, ako i kupujúci neboli ukrivďovaní a aby sa stav zlepšil i z ohľadu zdravotného ."

Vydalo Mestské kult.stredisko v Stupave.
Povolené ONV Bratislava-vidiek -odb.kult. pod číslom Kult.3-15/III-1984 cena 2,50.-

SMELÝ SKOK PAJŠTÚNSKEHO RYTIERA

ILUSTROVANÉ DEJINY ZÁHORIA PODĽA
KNIHY Ľ. MORAČČIKA F. KIRIPOLCI
SVINE KIJÚ

PRVÁ SPRÁVA O PAJŠTÚNSKOM HRADĚ JE
Z ROKU 1349. ROKU 1550 ZALOŽIL PANOVNÍK HRAD
GAŠTAROVĚI SEREDIMU, KTOVIE, ČI PRÁVE DO TYCH

BOHATÝ A PYŠNÝ.
VÄCSINU ČASU
TRÁVIL RYTIER
V NAJVIŠŠEJ
GLONOVINOVEJ
VEŽI A VENO
VAL SA SVOJIM
BLÁZNIVÝM ÚVAHAM

TO ČIAS PATRÍ POVEŠŤ O NEBÝČAJNE ŠKAREDOM RYTIEROVI, KTORÝ BOL VEĽMI

